

La nit mil dos

Carles Bellver Torlà

La nit mil dos

Carles Bellver Torlà

2013

CC-BY-NC

Contes, 4

Edició de l'autor

Primera edició: Tria, 2013

Revisió 2/20190727

Copyright 2017 Carles Bellver Torlà

Aquesta obra està subjecta a la llicència Reconeixement-NoComercial 4.0 Internacional de Creative Commons. Per veure una còpia de la llicència, visiteu creativecommons.org.

carlesbellver.net

«Posa't al costat dret del vagó i estigues alerta un minut després de Jaume I». Aquest cop, l'enigmàtic Charles Beauvoir ha citat Carles Bellver en una estació fantasma del metro de Barcelona, la de Correus, tancada des de 1972. Tot i que el metro no s'hi atura, Bellver té la sensació d'haver-hi vist algú. Un cop al carrer, un noiet vestit de grum li dona un missatge amb instruccions i l'adreça d'un bar. Allà el cambrer li lliurarà una memòria USB amb una nota enganxada: «No pense escriure més. T'ho vaig dir i t'ho repetisc. Açò és tot el que tinc. Pots fer-ne el que vulguis.» La memòria conté una seqüència de fitxers de so numerats, etiquetats amb data i hora: els soliloquis d'una nit d'insomni, entre la mitjanit i les set del matí, al llarg de la qual Beauvoir, a manera de Xahrazad, explica en veu baixa les històries de La nit mil dos.

—Editorial Tria

Pròleg

Arran de l'afer de *La vida canina* —llibre en el qual vaig emprar, sols com a inspiració, els relats escrits pels seus pacients— Charles Beauvoir i jo vam tenir, és cert, les nostres —petites— diferències. Però vam arribar de seguida a un acord molt senzill i raonable, tot i que enunciat de forma sumària pugui semblar una mica *sui generis*. Diguem que ell, escriptor vocacional, detesta l'aspecte social de l'escriptura: les negociacions editorials, les presentacions davant del públic, la signatura d'exemplars, les entrevistes, etc. Mentre que un servidor, què voleu, sense que res d'això, de fet, m'agradi, si més no m'hi he anat avesant i a hores d'ara ho puc ben bé suportar. Breument, el tracte era aquest: en endavant ens partiríem tant la feina com els guanys. Beauvoir es dedicava a escriure en la seva torre d'ivori —o piset de totxanes de segona mà, més aviat— i després jo estampava el *nom de plume* a peu de pàgina i donava la cara per ell. Pel que feia als beneficis, em vaig mostrar inflexible: no acceptaria menys d'un cinquanta per cent.

Ara que hi penso, desconec si existeix cap mot per a designar aquest tipus d'*entente*. No es podria afirmar, per exemple, que ell hagi estat el meu *negre*, perquè la iniciativa d'escriure —i publicar— era seva. Tant s'hi val. El cas és que, al cap d'un any, el fals negre se'm va quedar en blanc. Amb *L'home del calendari*, el nostre primer producte o creació conjunta —el dietari d'una seva estada imaginària en la República de Bordúria—, vaig freqüentar les fires, els clubs de lectura i les llibreries, i ja l'hora era arribada de rebre la primera liquidació de drets. Va resultar que les vendes havien funcionat força bé, de bons molt millor que amb les meves obres pròpies. Els ulls se'm feien molls d'emoció en contemplar les xifres rodones. En un *remake* imparable del conte de la lletera, em vaig sorprendre calculant quant temps tardaria a poder-me permetre determinats capricis, luxes menors fins ara vedats per a la meva economia de classe tirant a baixa. Si la crisi un dia amainava, si reeixien certs contactes, si la traducció al castellà es materialitzava, si a aquest llibre n'afegíem un altre, potser una novel·la que sempre es ven més... Quan

vaig trucar a Beauvoir per comunicar-li la bona nova, no em vaig poder estar de temptar-lo amb propostes de negoci. El vaig espantar. Ho lamente, em va respondre, em sent sec. No puc seguir escrivint. Ho deixe.

—No et precipitis —vaig replicar-li—, no és greu. Ens passa sovint als millors autors. Oblida't d'això de la novel·la, com si no te n'hagués dit res. Demà vinc a portar-te el xec i xerrem amb calma.

Se'm va acudir que aquesta seria una ocasió tan pertinent com qualsevol altra per a trobar-nos per fi en persona —fins llavors només ens havíem tractat a distància: per carta, per telèfon i per correu electrònic— i que cara a cara em seria més fàcil persuadir-lo, seduir-lo, aconseguir que s'hi repensés. Que en resposta em cités en una estació de metro, no en un cafè o a casa seva, ni em va estranyar. Estava acostumat a les seves rareses.

La cita va ser convocada, doncs, a Barcelona, en una parada de la línia 4 del metro. Una que jo no coneixia: la de Correus, em va dir, més avall d'Urquinaona. «T'envie un plànol a l'ordinador», i va penjar. En la meua bústia, vaig recollir un dels seus típics croquis escanejats, amb una ordre molt clara manuscrita: «Posa't al costat dret del vagó i estigues alerta un minut després de Jaume I». Bé que vaig parar compte en el moment indicat i el cert és que crec que vaig veure-hi unes taquilles i un vestíbul deserts, espectrals, probablement abandonats. Hi havia algú assegut, en un dels bancs d'aquella borrosa andana? No ho sé. M'ho va semblar. El tren, en tot cas, no hi va afuixar la marxa.

Ja no puc dir que em sorprengui el sentit de l'humor de Beauvoir, però sí que em pot fer passar vergonya. En eixir de l'estació de la Barceloneta —la següent— se'm va plantar davant un noieta subsaharià d'uns nou o deu anys, amb uniforme vermell, gorra i botons de llautó inclosos, com un grum o un ascensorista d'un còmic americà de fa cent anys. Aquest diminut i grotesc emissari, a canvi d'una propina, em va lliurar el missatge següent dins d'un sobre lacrat: «L'estació de Correus està tancada des de 1972. T'espere fins a la una al bar La Bombeta, carrer de la Maquinista, 3. Si fas tard pregunta al cambrer. Tros d'ase.».

El noieta ja s'havia esfumat. Vaig preguntar a un vianant i vaig mirar el rellotge. Faltava un minut, així que vaig arrencar a córrer. Quan hi arribava, sense alè i amarat de suor, encara vaig veure allunyar-se una figura familiar que girava una cantonada. Esgotat, vaig

desistir d'encalçar-lo. En la barra, vaig dir el seu nom i em van donar una memòria USB, d'1 GB, amb una altra noteta enganxada que deia:

«No pense escriure més. T'ho vaig dir i t'ho repetisc. Açò és tot el que tinc. Pots fer-ne el que vulguis.»

Aquella mateixa tarda, en el tren de tornada, frisava per endollar la memòria al portàtil. Esperava trobar-hi, com hauria estat lògic, algun document de text, però en lloc d'això no hi havia res més que una seqüència de fitxers de so numerats, etiquetats amb data i hora, i una petita col·lecció de fotos i diversos tipus d'imatges (dibuixos, retalls de premsa, coses així). Els àudios, que després de bandejar la decepció inicial vaig començar a escoltar amb els auriculars allà mateix, creuant cap al sud el Llobregat, eren un conjunt d'enregistraments. Els soliloquis, vaig descobrir, d'una nit d'insomni, entre la mitjanit i les set del matí, al llarg de la qual Beauvoir, a manera de Xahrazad de si mateix, s'anava explicant en veu baixa un seguit d'històries. Potser, com el soldà de *Les mil i una nits*, per mirar d'agafar el son, o si més no entretenir la vigília. Se les explicava a ell, i ara a mi, i aviat —avui—, a través de mi, a vostès, lectores i lectors d'aquest llibret en què he procurat curiosament transcriure-les per a gaudi de tothom.

Un darrer comentari abans de donar pas a *La nit mil dos*. Crec que hi ha una raó que explica que Beauvoir i jo no puguem coincidir mai en un moment i en un lloc, però resulta tan difícil d'explicar com de creure. He fet referència altres vegades —crípticament— a aquesta estranya connexió que opera entre nosaltres. Confiava que fos ell qui aclarís algun dia, en algun nou llibre, la naturalesa exacta del nostre vincle. Malauradament, sembla que això ja no s'esdevindrà mai, així que he decidit assumir-ne jo la responsabilitat ara i aquí. Vegem si me'n surto.

Charles Beauvoir, senyores i senyors, sóc jo mateix, vingut al món exactament onze anys abans de la meua naixença efectiva: el 13 de desembre de 1956. És, per tant, orfe, ja que llavors els meus pares —que haurien d'haver estat també els seus— encara no es coneixien. Per a acabar-ho d'adobar, les monges de la Maternitat del Sagrat Cor desistiren de col·locar-lo en cap família del seu cercle de clients —receptors— habituals: segons tinc entès, perquè era escanyolit com una rata i més lleig que un pecat. Un fill del dimoni, en la graciosa concepció del món d'aquelles filles de Déu i germanes de tothom. Devia ser, doncs, per això que van abandonar-lo en el parc de Ribalta i que els «lleueros» —el cos municipal de vigilància— el trobaren al vespre —*lock-out time*— dins d'un cistell, contra

la font del Piliuet, darrere de l'antiga pèrgola. Anys a venir, en sessions d'hipnosi dirigides pel doctor Traver en l'Hospital Provincial, Beauvoir rescataria el record soterrat d'unes «fades invisibles amb còfia» que s'escapolien silenciosament.

La primera part de sa vida va transcórrer doncs en la Casa Provincial de Beneficència de la plaça Fadrell. Als onze anys —o abans, no n'estic segur— va ser acollit per uns «oncles», amb els quals no tenia cap relació de consanguinitat. El parentiu —ben magre— era aquest: la seva suposada tia era cosina d'una cunyada de ma mare.

No hi llegiran ton nom amb un bell pànic?

—Joan Fuster, *Escrit per al silenci*.

Jo no sóc Peter Pan

0.05

Jo no sóc Peter Pan, perdut en els Kensington Gardens de Castelló. Ni el doble metafísic —la projecció mental— d'un no ningú. No he viscut un any dins d'una paròdia sinistra d'un tebeo d'Hergé, ni he vist mai fantasmes. No he encomanat a ningú la publicació d'unes falses memòries. No m'he sotmès a cap mena de pràctiques parapsicològiques. Sóc una persona real i normal. Tan real i tan normal com ho pugui ser qualsevol, ateses les circumstàncies de cadascú.

Demaneu, si us de ve gust, al signant d'aquell opuscle, el perquè d'un tal enfilall de disbarats. Digueu-ne exageracions, digueu-ne tergiversacions. Faules seria potser el terme més exacte. No crec que sabés què contestar-vos. Em pense que és obvi que pateix una íntima necessitat de fantasiejar. Gairebé patològica, però això rai. Compreneu que jo trobi molt més enutjós un altre aspecte del —seu— problema: ço és, la seva fixació en mi.

Oceania

O:11

La metàfora geogràfica que jo hauria esbossat en aquell hipotètic *Diari* —i que Bellver va estirar fins a deformar-la i malbaratar-la, no se'n pot estar— tenia potser una certa gràcia. Tampoc no gaire. Segui com vulgui, en preferisc una altra, més d'anar per casa, no tan quimèrica, que m'ha servit alguna vegada per a explicar als no versats, als forans, l'origen de tots els —nostres— mals. Vegem. És una realitat documentada que l'antic Regne de València, l'inexistent País Valencià —no menys imaginari que les tintinesques Sildàvia i Bordúria— es va repoblar *in illo tempore* —la baixa edat mitjana, si fa no fa el temps mític dels contes de camí ral— a còpia de gentalla sense ofici ni benefici, que van seguir a la ventura el rei Conqueridor i els seus cavallers en l'ocupació de la Taifa Ubèrri-ma al sud del Sénia. Això ho sap tothom que hagi llegit —ni que sigui fullejat— un mal llibre d'història. Gairebé, heus ací el quid de la qüestió, com si parléssim d'Austràlia, el país dels antípodes que va ser en bona part, durant el segle XIX, una colònia penitenciària de la Gran Bretanya i destinació altrament d'emprenedors variats: una patuleia tan mancada de recursos com d'escrúpols.

Reconec que es tracta d'una analogia forçada i més aviat malintencionada, punyetera, carregada de mala bava. Però ni tan sols no és meva —que això em serveixi d'excusa— sinó d'un conegut meu, o saludat, que encara hi donava una altra volta de rosca per assimilar Castelló a l'illa de Tasmània: una província limítrofa i alhora, si més no mentalment, a banda. Menuda, exterior, ignorada, doblement perifèrica dins d'una mateixa cartografia de la separació i la malastrugança.

Aquest intel·lectual de comarques de qui estic parlant, va improvisar la seva al·legoria transoceànica ja fa alguns anys, quan, havent guanyat els jocs florals convocats per l'Ajuntament de la capital de la Plana, recollí el guardó de mans de la reina de les festes, que era també —fins llavors— la seva promesa. I en presència de l'alcalde de la ciutat, que havia de ser el seu sogre i ja no ho seria mai. Durant la recepció prèvia, havia xerrat pels colzes, havia begut unes quantes copes de més, i en encetar les paraules d'agraïment portava la llengua una mica escalfada. Es va rabejar per a més inri en la memòria del gloriós rei En Jaume, de qui va afirmar que fou el primer culpable a no dir les coses pel seu nom. Fundaré un nou regne a València per no discutir-me amb els testarruts nobles

d'Aragó. D'ara endavant sereu valencians, mai catalans. En una vila en què el monarca per antonomàsia dóna nom a la més cèntrica avinguda —amb la seva estàtua erecta al bell mig—, a la Universitat finançada pels poders públics i a una Germandat de Cavallers que cada any es calen el casc, es calcen la cota de malla i empunyen l'espasa —alguns d'ells, de civil, assistien a l'acte—, doncs no es pot dir que fos un discurs gaire contemporitzador.

0:29

Com a conseqüències immediates de l'afront, li retiraren el premi i la seva regina trencà amb ell. Intentà endebades reconciliar-s'hi, i disculpar-se també amb totes les persones ofeses, que eren legió. Però el refusaven, li tancaven les portes pels nassos. Un dissabte al vespre, en ocasió d'alguna cerimònia prèvia a les festes, una xiqueta vestida amb les robes tradicionals de llauradora rica li escopí a la cara davant del Teatre Principal.

L'oprobí que hagué de patir aquells dies el va enfonsar en un estat depressiu del qual ja no pogué recobrar-se. Una matinada el trobaren mort, el seu cos destrossat en la via del tren, en el pas a nivell del barri dels Mestrets. La imatge —el clixé— de l'escriptor romàntic, la seva «personalitat melancòlica» tan notòria, la desaparició un dia abans, tot plegat adobava la tesi del suïcidi. Per això ni tan sols no se'n féu l'autòpsia? «Per a què, pobret, si no n'ha quedat més que una estesa de carn i budells sanguinolents?» Però ningú no sabia on passà les darreres vint-i-quatre hores, des que va marxar el matí anterior de casa seva. Algú parlà, en veu baixa, com se sol fer en aquests casos, de les ganes de desempallegar-se'n, de la nosa que els feia a alguns i de la importància de mantenir a qualsevol preu la pau social. Temps enrere, molts anys abans, havia militat en un partit d'extrema esquerra. Tenia antecedents, no sols personals sinó també familiars: era fill de *rojos* represaliats. I hi ha faltes que no s'esborren tan fàcilment dels arxius politicosocials.

Potser el numeret en públic només havia estat la gota que feia vessar el got. Ja no ho sabem. A la família d'ella, evidentment, no els havia fet mai el pes. Haurien preferit un burgès, un advocat, o ni que fos un enginyer, o un dentista. Si calia, ja l'haurien promogut més endavant a regidor o a diputat a les corts regionals. Però que fos un home de bé, una persona d'ordre.

Se sentí a dir, fins i tot, confusament durant una partida de pòquer a alta hora de la nit, que el comissari Alegre —de la comissaria de la policia nacional, en la ronda de la Magdalena— rebé un avís per a tancar la investigació iniciada d'ofici.

O:41

Jo no he vist mai un fantasma, però el meu amic Raül certament va prendre cafè amb un a Marràqueix, en una terrassa de la Djemà-el-Fna.

És clar que ell no sabia que fos mort. De tot allò que deien que va ocórrer, no n'havia sentit mai res o no se'n recordava. Tampoc no és que es coneguessin gaire. El presumpte suïcidat només era un altre veí del barri, uns quants anys més gran que ell. Per edat no havien coincidit en l'escola, ni en l'equip de futbol o en els billars dels dissabtes, i en algun moment incert simplement havia deixat de veure'l en el bar de la cantonada, en la cua del súper o assegut en un banc, desfeinat, en la ronda de Vinatea. Ignorava doncs de què li estava parlant quan va començar a explicar-li que un xofer de l'Ajuntament i dos policies locals de paisà l'anaren a buscar a l'eixida de casa; que el retingueren un dia sencer i una nit en una planta baixa d'una casa amb entrada de carro en el raval de Sant Fèlix; que feren la representació de costum, un parell de mastegots per ablanir-lo i ara atu- ra't que no cal tant, que el xic segur que vol col·laborar; que l'il·lustríssim senyor alcalde —l'ex-sogre— s'apuntà prompte a la festa i primer li oferí diners, després una plaça en un institut de València i més tard algun càrrec o sinecura en una empresa pública, i tot això a canvi tan sols que deixés estar definitivament la seva pubilla. Però ell es mantenia ferm, més per orgull i per pura caboteria que per cap motiu una mica digne. Perquè ja sabia d'antuvi que no tenia res a fer amb ella. El seu era un cas perdut, un pecat de joventut del qual la Lledó feia temps que s'estava penedint. La penitència, no obstant, sembla que li tocava complir-la a ell. Sempre hi ha hagut classes.

L'endemà, a punta de dia, al capdavant d'un sens fi de cigarretes, de molt d'encaparrament per ambdues bandes, amenaces i adulacions en estricta alternança, alguna becaina, deu o dotze bufetades, mig entrepà de truita del bar Roca i les diverses anades i vingudes dels agents, un d'ells informà l'autoritat municipal, en un apart, que un desgraciat anònim acabava de matar-se. S'havia tirat al tren. Aparentment un mendicant, va mormolar, o un boig, o tot ensems. La luctuosa notícia va il·luminar la pensa de l'aspirant frustrat a gendre. No hi ha mal que per bé no vingui. Comptat i debatut, li convenia un canvi d'aires. D'acord, va proclamar. Em rendisc. Però amb dues condicions: que em feu passar

pel mort i que m'envieu més lluny. València estava massa passejada. Millor l'Institut Cervantes que el Lluís Vives. Per demanar que no quedi.

—I ací em tens. He ensenyat castellà a França, a Finlàndia, a la Xina i des de fa dos anys al Marroc. Em va molt bé, no et penses que m'enyore gens.

I al cap d'un moment, afegí:

—No la deues vore mai? Em van dir que es casava. Ja era hora. Li deuen penjar ben bé les mamelles.

Diabolus ursinus

0:58

D'això d'Oceania, en podríem seguir parlant per un altre cantó. (Un tema i variacions: Mozart, Cage, Castañeda?) Pobre diable de Tasmània, aquella animàlia extravagant dels dibuixos animats, un marsupial gairebé extingit. En el Museu d'Onda n'exposaven un exemplar, immortalitzat en una vitrina. Vaig tenir el privilegi de veure'l, quan era una peça encara calenta, acabada de cobrar, gràcies a l'olfacte inigualable d'en Vicent Cubells per a les rareses. Encara no s'havia tret les oposicions de secundària, disposava de més temps lliure que no ara i li agradava embarcar-nos, a mi o a qualsevol altre dels seus molts amics, en empreses d'allò més particulars. Un conegut d'un conegut seu, em digué, havia començat a treballar com a consultor per a una companyia de serveis turístics. Li demanaven que informés sobre la possible inclusió d'aquest misteriós museu en hores baixes —on l'excusa són les ciències naturals i l'objecte real és quelcom més inquietant, pertanyent al subconscient— en la ruta d'un creuer que parava en el port de Castelló.

—He quedat amb ell a les sis a la Vilavella. Necessita que l'acompanyem. És de València i no coneix el camí.

Podria estendre'm sobre la xarxa viària provincial, sobre el sentit de l'orientació dels urbícoles, entre els quals em compte, o sobre els aparadors curulls de monstres dissecats o submergits en formol, gallines o anyells de dos caps, la granota goliath, els fetus humans. Però passaré directament, com vam passar aquell vespre, al gabinet del taxidermista. Segons el nostre amfitrió, el cos nu que esguardàvem incrèduls, estès damunt de la taula d'operacions, no era altra cosa que «un cadàver recent» d'un autèntic diable de Tasmània. *Sarcophilus harrisii*, o altrament dit *Diabolus ursinus*, ens il·lustrà.

Seguin, seguin, ens va invitar. Però no hi havia cadires, així que per força romanguérem drets.

—No és extraordinari? —s'entusiasmava el carnisser—. Serà una de les joies de la nostra col·lecció. Això ens anirà molt rebé!

El cas és que, almenys a mi, em pareixia un home: petitó, un homenet, un homuncle deforme. Escarransit, bru, pil·lós i prògnat. Però humà. Depenent de com el miraves, em

matísaria Vicent més tard mentre conduïa. Jo, justament per això, m'estimava més no mirar-lo molt. Només una mica, de gairell. Va enllestir-ne el preparament i en vestir-lo de gala va ser potser quan vaig trobar-lo inopinadament menys humà.

El conegut d'un conegut de Vicent, l'inquiria. D'on l'heu tret? Jo em vaig demanar si es referia a l'animal, a la levita, o a ambdues coses. L'expert va respondre:

—D'un circ.

—L'hi exhibien?

—No, no! N'era el director de pista! S'ha mort aquest matí d'un infart i ens han deixat endur-nos-el.

Feia broma? Suposo que sí. Però aquesta gent eren boigs. En el viatge de tornada, Vicent divagava sobre el descobriment de l'espècie al segle XIX. Els maltractaments, la llegenda negra de la seva ferocitat, el fet que semblaven més cànids que úrsids, etc., etc. Mentre m'endormiscava al seient de darrere, vaig creure que sentia una conversa sobre una trama de gossos irlandesos republicans, condemnats a cadena perpètua. Normal que es fessin ferotges. Vaig tenir un somni d'un circ, en els afores d'una ciutat. Havien suspès la sessió per defunció i desmuntaven. Marxaven, sense rumb definit. S'hi escampaven la confusió, la desesperança. Qui s'espavilava ara amb els elefants, amb la mona que sabia sumar i restar, amb la cabra equilibrista i amb l'artista de la fam, ara que el mestre no hi era.

La nissaga

1:18

Una altra d'un animaló humà o quasi humà...

Venien de França. Primer es va dir —algú ho va dir— que buscaven petroli. O urani: per a les centrals nuclears que aviat es construïrien. Fòssils, asseguraren també, tot i que ignoràvem quin valor real podrien tenir els ossets i les closques, tan abundants en alguns barrancs. O altres hipòtesis igualment absurdes, que ara no cal recordar. Com havíem d'encertar-ho, si no sabíem res de res, si al seu costat només érem uns aborígens incultes. La rapinya d'art antic va quedar des del principi descartada, ja que no s'interessaren pels punts crítics: les ermites i els llogarets abandonats, enllà del riu. La motivació esotèrica, en canvi, va ser alimentada per unes fotocòpies en circulació: un mapa de la comarca amb unes línies superposades. «Fluxos d'energia», en deien.

S'estaven en tendes de campanya, prop d'una roureda on s'endinsaven cada matí. Pagaven uns diners a l'amo del mas i en aquest respecte ningú no en podia fer retret. L'oratge havia estat suau, fins llavors, però va empitjorar de sobte i es van haver de buscar allotjament en la fonda del poble, on s'ajuntava la parròquia totes les vesprades. Ella, n'acovardí més d'un. Era baixeta, rossa, bastant jove i ampla, forta. Enèrgica. Una dona de caràcter. Els ulls i la llengua se li encenien a la mínima provocació. Comandava la colla amb fermesa. En la tribu local, tanmateix, entre aquells que paraulejaven d'amagat, corria el rum-rum que la seva autoritat era delegada, que el cap de debò dels gavatxos era l'animal: mig llop, mig porc, negre com el carbó i gros com un bou. Una mala bèstia, esfereïdora. Mig porc, mig dimoni, sentencià un. A hora foscant, van jurar, l'havien vist eixir del bosc caminant sobre les potes de darrere. I van sentir que ella li deia «Tom». Però què hi anaven a fotre allà, de nit, qui els hi havia cridat.

Quan es va atansar al taulell per demanar la clau, va intentar convidar-la a una copa. *Españolito de miegda*, li va amollar, i va abocar-hi tot seguit un reguitzell de paraules desdenyoses en el seu idioma estranger i perfecte, perfectament intel·ligible. Tothom, en la barra, estava pendent de l'acció, l'observaven i ella també els mirava de reüll mentre el cobria d'injúries. Ell es va esperar i va marxar capcot del bar després d'uns minuts. *Xst*, el va cridar des del primer pis. Li indicà amb senyals que pugés per la porta de les habi-

tacions. A dalt, en la cambra, primer va ser l'espant d'una forma negra i massissa, un embalum tremolant als peus del llit. Una roncadissa: el porc, el brut que dormia intranquil damunt de l'estoreta. Déu n'hi do, sort que el va treure al passadís. Dos colpets a l'anca amb el palmell de la mà i va cuejar mansament, sense deixondir-se del tot. Ara sí, sols finalment, s'entengueren sense necessitat de dir-se res més. Al cap d'una estona, però, els grunys d'un van despertar els de l'altre i els van anar atiant en un crescendo infernal a dues bandes, fins a un clímax d'ais de plaer en un costat i en l'altre brams, urpades i tossades contra la porta.

Quan ella li va demanar que se n'anés, ell, comprensiblement, va preferir despenjar-se per la finestra.

1:37

—L'any següent ja sabia tothom què coi buscaven: tòfones, «el diamant de la cuina» segons alguns xefs. Carbó pudent per a uns altres. Una font d'ingressos, sigui com sigui, per a uns quants afortunats, propietaris de terrenys marcats en els mapes amb les característiques idònies. Aprengueren a buscar-ne, amb l'ajuda de gossos, perquè ningú no fou capaç com els francesos d'ensinistrar un bon marrà. S'organitzaren mercats clandestins a la matinada, on els millors cuiners de Catalunya o de València pagaven xifres astronòmiques per uns fongs ennegrits que als ulls del llec pareixien excrements.

—I ja està, res més?

—Bé, sí que hi ha una segona part. Com la majoria d'històries, aquesta també va tenir una continuació. Al cap d'un temps, ella li va escriure una carta. El convidava a casa seva, a Sarlat-la-Canéda, al Baix Perigord. Dos amics l'acompanyaren en cotxe fins a l'estació de Vinaròs, però no els va confessar realment on anava. Degué dir-los que a ca els seus oncles, a Barcelona, on havia anat de visita de tard en tard. Després de Barcelona, tanmateix, encara li quedava un bon tros fins a Cerbère, Cervera de la Marenda, a l'altre costat de la frontera. I un munt d'hores més de tracaleig damunt dels rails, amb transbord a Tolosa i un tram final en autobús. A mesura que s'apropava a la seva destinació, l'espessor d'uns boscos molt més pregons que aquells als quals estava avesat li encongué una mica el cor. Li van semblar alhora abismals i fecunds, aptes per a engendrar els fruits i els misteris de la terra. Per alguna cosa en diuen el Perigord negre. La seva amant francesa vivia en un mas a la vora del Dordonya. L'esperava, podeu comptar-hi, amb els braços —i les cames— oberts. Però li tenia reservada una bona sorpresa: una porcella petita, bruna, rodanxona. Que ell s'emportaria cap ací quan acabà el seu sojorn.

»Els ulls vius d'una li recordaven els de l'altra. Van fer un tracte. L'hivern següent, doncs, es va dedicar a cercar tòfones amb l'ajuda de l'animallet. I a l'estiu van tornar de nou tots dos plegats a França unes setmanes. Cada any així, fins que al tercer juliol ja no va tornar a casa, es quedà a viure definitivament al Perigord.

—I això és tot?

—Doncs sí. Almenys jo no en sé més. Tan sols el que em van contar els seus amics.

—I què és el que havia passat? La xicota va ser inseminada pel porc? La porqueta era el plançó d'un concubinatge contra natura?

—No crec que vagi exactament així. En el folklore del sud d'Europa hi ha contalles sobre un malefici que afectaria la descendència d'una dona d'un cert llinatge a cada generació. El porc negre i la porcella devien ser ambdós fills de la xicota, però de pares diferents. La porcella era filla del nostre amic. L'altre provindria d'una relació anterior. Quan el germà gran va créixer, es va apartar de la mare. Es va emancipar: són cicles biològics d'allò més naturals, i a partir d'aquest moment la gelosia envers el nou nuvi de la mare mancava de sentit. Llavors, amb la marxa del primogènit, es va sentir lliure per a convocar l'enamorat amb ella amb caràcter permanent.

Una comèdia en tres estius

1:56

De forma fins i tot més acusada que en els pobles d'interior, es podria pensar que el famós encís dels pobles costaners sigui un do, un privilegi, atorgat en exclusiva als forasters que els visiten ocasionalment, sovint en dates excepcionals, com ara per festes o en vacances. O expressat a la inversa: una gràcia negada als nadius, que sovint no hi sabrien veure res més que el seu racó en el món, desendreçat, vulgar i avorrit. Pitjor encara per a aquells que en van marxar, sense un pla premeditat, només amb un neguit, un desig difús però urgent d'allunyar-se'n, i ara hi tornen uns dies al cap d'anys d'absència. Ni la platja d'arena o la de còdols, ni l'aigua blava, tantes vegades vistes, ni la remor de les onades ni les nits a la fresca i el guirigall de les revetlles, ni el sol *fonent la mar* l'endemà a l'alba, els diuen amb prou feines res.

L'únic moment de meravella hauria estat, si de cas, retrobar la cara d'algú que també se'n va anar, que hagi canviat, malgrat tot, en el fons tan poc. Perquè, abans que res, abans que les petites arrugues, o l'assentament de la carn, els quilos guanyats per fi que no és que li hagin provat pas malament, o abans que la línia del nas, que potser s'hagi operat, o potser són només els cabells tallats d'una altra manera, no voldries que portés encara aquell serrell... Per sobre o per sota de tot això, estava dient, ha destriat aquest aire altiu amb què llavors ja dissimulava una certa feblesa, un deixat de desamparança, i la mateixa tendresa indefinible en els ulls, o aquella inflexió de la veu que la delatava i a ell el subjuga, no pot evitar-ho, com quan tenien quinze, setze, dinou anys, quan ella es complaïa a ignorar-lo ostensiblement tret d'un divendres o dissabte de cada quatre, sempre després de la mitjanit.

No, aquest estil carrincló no em convenç. Vegem com seguisc.

2:07

Es va casar, és clar, amb qui s'havia de casar. D'agent comercial, tan bon punt va acabar la carrera d'Econòmiques, va ser promogut en menys d'un any a director d'una sucursal. I al cap d'un altre any —un ascens meteòric— van celebrar amb cava en la intimitat la seva destinació a València com a delegat de zona.

Com s'hauria d'haver quedat amb ell, que no sabia mai fer-se el nus de la corbata ni pentinar-se la ratlla tan recta. Amb ell, que seguia encadenant alts i baixos sense arribar a dibuixar en cap moment una trajectòria definida.

Asseguda en un tamboret en la barra del bar, lluitava d'esquena a la porta el seu nou darre-re, esplèndid. Un espectacle carnal. Just a la seva esquerra hi havia un lloc buit. En seu-re-hi, es van mirar només un segon. De debò no el reconeixia?

—No te'n recordes de mi —va murmurar—.

—Perdona —va replicar ella—, me n'hauria de recordar?

Es va mossegar el llavi i amb aquest gest —casual?— tornava a torturar-lo des de revolts llunyans de la memòria d'ambdós. Ell, per moments s'hi abandonava, remuntava estius enrere. (Sí, ja ho sé, ja hi torne.)

—Em vas dir —va balbucejar ridículament— que jo era mil vegades millor que ell, que em preferies a mi.

Ella va arrufar el nas, va bufar i va remenar i remenar el cafè sense badar boca durant un llarg minut, fins que s'hi va presentar el seu marit. Portava trage i corbata —l'uniforme de treball—. S'hi va apropar per l'altre costat i la va besar. Brandia el mòbil.

—Sandra, ta mare diu que la xiqueta fa una estona que pregunta per tu.

Sandra? Miraven cadascun cap a un cantó, com si no es coneguessin de res tots tres. Ella ara blasmava la insolència del cambrer, perquè li havia ofert sacarina en lloc de sucre.

—A tu et pareix que estic massa grossa o què?

Ni una paraula més fins al cap de dues setmanes, en la platja. Però tampoc no és que llavors parlessin gaire. Per a què?

—En què estàs treballant?

—En fixació de dunes —li va dir, i li va saber greu de seguida, la primera bestiesa que li havia vingut al cap—.

La massa de turistes s'amuntegava com de costum en el flanc sud de l'escullera, molt més apte per als banys d'aigua i de sol. En l'altra banda, el matollar mediterrani i les runes de l'antic quarter de carrabiners configuraven un entorn poc propici per a l'esbarjo familiar. Vine, li va dir, estic fins al capdamunt que m'estigues mirant tota l'estona i que hagi de donar jo sempre el primer pas. Que no creixeràs mai? Jo... no ha passat un dia en tots aquests anys... *Sandra? Sandra?*, rebotaren els crits contra la paret que els aixoplugava. Va tenir el temps just per a escapolir-se entre els margallons cap a la carretera, mentre arribava l'Àngel, un segon després que l'Alejandra aconseguís treballosament apujar-se el banyador.

—No podré ni pixar tranquil·la?

2:24

L'escenari de la consumació, va decidir l'Alejandra l'estiu següent, seria la caseta de la platja de la seva àvia. La que usaven abans per canviar-se, o per berenar després de banyar-se, però ja no des que els seus pares s'havien fet construir el xalet una mica més avall, davant del nou passeig marítim. Només calia esperar l'ocasió, buscar unes hores lliures d'ocupacions i de família. La nena, que l'estiu anterior es passava les hores amb la tia i les cosines, enguany no consentia a separar-se de la mare.

—Està així des que vaig començar a portar-la a l'escoleta. Però jo havia de tornar a treballar. No suportava més estar a casa.

Va haver d'organitzar-se, doncs. Va tramar un pla. Un dia que l'Àngel se n'havia d'anar a València per feina, ella hauria d'anar al dermatòleg a Castelló, no li podien canviar la cita si no era per a dues setmanes després, i no li convenia ajornar tant el reconeixement (segur que no era res però blablablà). Li ho va anunciar la vespra i el mateix matí li va trucar dues vegades, una perquè no trobava la clau, semblava molt nerviosa, i l'altra al cap d'una hora per a dir-li que el problema estava resolt, que ja podia venir.

Tenia el llit fet, amb llençols de setí vermell llestos per a desfer-los. Damunt del capçal, un pòster descolorit i guerxat del Taj Mahal, amb el segell del Ministeri de Turisme de l'Índia, i en la còmoda corcada un manoll de flors seques i un canelobre amb un Cupido. Ell va voler encendre l'espelma i ella li va etzibar que ho deixés estar, mentre servia whisky sense gel en dos gots desiguals. Amb un punt de mesquinesa, es va demanar si era ell —si podia ser ell— el primer —o el vertader— beneficiari d'aquell niuet d'amor. Tant s'hi val, es va contestar de seguida, agafa aquest regal tal com se't dona.

—Em fa vergonya que em veges nua, ara. Abaixaré una mica la persiana.

A ell, tant li feia. Es resignava al seu cos. El d'ella li semblava perfecte, o delitosament imperfecte. Un breu pànic en adonar-se que el preservatiu que portava en la cartera estava caducat. Però la seva rialleta en regirar la bossa significava que ja havia previst una eventualitat com aquesta i que mantenien els papers assignats des de l'inici d'una eternitat compartida. Van fer l'amor cansadament. Com un deure? Almenys ell després ho re-

cordaria així. Com qui acompleteix un ritu pendent, un anhel mustigat, una ànsia en excés ajornada.

En acabant, neguitós pel silenci de l'amant tombada d'esquena, va temptejar un adéu tan maldestre que semblava una disculpa. Algun lloc comú sobre els temps de cadascun i el moment de tots dos, que potser havia passat: però ni tan sols no va acabar de dir-ho. No, per favor, el tallà ella, no segueixis. Es va vestir, doncs, i va marxar sense tornar a mirar-la una darrera vegada.

2:42

Els estius anteriors havien estat certament tempestuosos, però no en la mesura d'aquest. El canvi climàtic, es va dir —la mena d'idea distreta, pròpia d'un bevedor solitari: el nivell zero del pensament—, s'ha esdevingut, malgrat les veus doctes que el negaven. Des de la barra del bar contemplava la caseta a través de la pluja. Amb la grua aparcada davant, però no havien començat encara a enderrocar-la. Potser l'operació se n'havia anat en orris abans i tot d'engegar-la. Venien mal dades, darrerament, per als negocis immobiliaris.

Diluviava. Un any dolent també per al turisme. La platja era deserta i justament per això hi havia vingut. El seu aïllament tan treballat, tanmateix, es va veure interromput en aquell instant. Va entrar algú en el bar i se li va acostar. Era —dimoni— l'Àngel.

—Ja em creia que avui —li va dir l'intrús en asseure's— no vindria ningú més a aquest poblat marítim.

Aquest últim any —va començar a explicar-se tot d'una— havia estat per a ell un infern. La *Sandra* —ehem— i la nena tardarien a venir un parell de dies més, pel mal temps, i ell havia aprofitat l'ocasió per donar-li un colp d'ull, segurament l'últim, i recollir alguns trastos. S'havien separat, li aclarí per si no ho sabia. Ella el va enxampar en adulteri flagrant amb una moreneta italiana, una preciositat, en la casa de la platja de la seva família —just ací, va assenyalar amb el dit— que se suposava que no utilitzava ningú. Qui havia de pensar que ella, aquell dia a una hora tan imprevista, a quarts de deu del matí —li havia dit que anava a Castelló al metge per una urticària, una fotesa perquè ni se li notava—, però abans va passar a buscar no sé què. El cas és que se'ls va trobar acaçant-se pel corredor, *en pilotes*. Ell li havia dit que estaria a València en el despatx per un assumpte urgent, un contracte que calia tancar. Ordres de dalt.

—La vaig cagar. Vam intentar arreglar-ho, però la convivència anava de dia en dia pitjor i això tampoc no era bo per a la nena. A l'abril vam trencar definitivament. Ja hem signat l'acord de divorci.

Es feia tard i el cambrer, per sort, volia plegar. Encara els va servir l'última copa, a condició que se la prenguessin de pressa. Quan van eixir al carrer seguia plovent. Arrecerats contra la porta, l'Àngel va treure un paquet de tabac i li'n va oferir.

—Gràcies, no fume.

Va encendre el seu cigarret.

—Enyoraré la caseta. Ni t'imagines com costa fotre un clau amb la teva dona, quan tens una filla petita i la sogra pel mig. No saps la que t'espera, si et cases.

Van romandre en silenci al voltant d'un minut, potser dos. Llavors va canviar el vent i van començar a mullar-se. Abans de llençar la burilla a terra i marxar amb les mans a les butxaques sota la pluja, es va acomiadar:

—Sincerament, no sé què li veies.

2:59

El cas és que ell, en aquell moment, tampoc no sabia dir-ho. Li passava sempre igual. Quan havien tingut quinze, setze, dinou anys... o als trenta-un, cada vegada que la veia li robava el cor. L'enverinava amb la certesa que s'enamoraria d'ella perdudament i que aquest seria un amor sense fi. Però en els lapses, en la distància, el record es temperava i s'esvaïa l'encís fins a la propera ocasió. Podia passar un any sencer, podien passar-ne dos, o deu. D'una altra manera no hauria estat suportable. Ara també era així i s'adonava que l'endemà o l'endemà passat o quan fos que ella vingués i la tornés a veure i el tornés a enxarxar, creuria que eixia una altra vegada de dubte, d'un interludi velat.

Estava potser a temps de saltar de la roda, escapar d'aquest joc de repeticions i posar-se fora de perill? Però ara que era allí, marxar li feia tanta mandra com restar-hi, si no més. Començava potser a cansar-se'n, però encara no prou.

Necrosi

3:05

Us diran que no s'ha mort mai ningú perquè li hagin arrencat el cor. Però cada conflicte sentimental és una catàstrofe interior. Una petita mort: la necrosi d'una part dels teixits emocionals. I ningú no n'ix indemne. No se'n refà mai del tot, sinó que només continua, amb sort, malvivint. Davallant d'una crisi en una altra, fins al final.

Un conte xinès

3:07

Un dissabte, el van despertar forts crits que paradoxalment clamaven silenci i alhora significaven també fàstic i adéu. No ho podia suportar, el nyic-i-nyac el mortificava. Li feia venir mal de cap. Es va vestir de pressa, enutjat, i va marxar.

El cel estava tapat. Va decidir que el Museu de Belles Arts, bastant proper, podia ser el lloc perfecte on passar aquelles hores perdudes de cap de setmana. Va entrar en la cafeteria amb la intenció d'esmorzar —és un dir, eren ja les tres de la vesprada— i després, en la zona d'exposicions temporals, el va sorprendre trobar justament una antològica de Cartier-Bresson, un dels seus fotògrafs predilectes. La seva capacitat per a captar l'instant, «el moment decisiu», l'havia fascinat des de sempre.

S'hi podien veure algunes de les seves sèries més cèlebres, al costat d'altres potser no tan conegudes del gran públic, com la que va realitzar a la Xina els darrers dies del Guomindang i els primers de la República Popular de Mao Zedong. Mentre contemplava aquella imatge impactant d'una gentada a Xangai que s'amuntegava per canviar moneda, li va fer l'efecte que algú l'observava. Hi havia, era cert, una dona a la seva esquerra, que de seguida va dissimular. La va examinar, primer discretament de cua d'ull, de dalt a baix tot seguit, i ja mirant directament el seu rostre oriental —vés per on la coincidència—, li va preguntar l'hora. Tampoc no hi ha cap necessitat, en aquesta mena d'afers, de ser gaire original. (En un altre temps li hauria demanat foc, però ara ja no es permet fumar enlloc.)

—Tres quarts de quatre —el va informar—.

—Et vindria de gust un cafè? —va proposar-li—.

Li venia de gust, va concedir, i també una copa, així que se'n van anar a descobrir junts una altra mena d'espais més banals. No tresorejaven potser una bellesa convencional, però sí una màgia particular, i en algun moment posterior els seus ulls ametllats, el nasset arromangat, el somriure ample, l'embadaliren. Trobà que la feien parèixer —o ser?— gairebé bonica. Més endavant, recordaria que aquella nit, abans d'adormir-se arraulit entre els seus braços, li va demanar —i afirma que no sol mostrar-se tan bla— que li con-

tés un conte. Sap que li'n va explicar un —massa enrevessat— d'una papallona, un altre d'un convidat que es convertia en tigre i encara un d'un dimoni embolicat —disfressat— amb una pell humana, pintada amb els trets d'una bella jove. Ell, al seu torn, hauria evocat tèrbolament la història real d'un espia transvestit, que es feia passar per cantant d'òpera a fi de seduir un funcionari estranger, el membre més ingenu del cos diplomàtic.

Més tard va somniar que dormia en una cambra idèntica a la seva pròpia. Ja era de dia i l'esveraven els roncs d'ella, com brams d'una bèstia salvatge —meitat cabra, meitat mona?— que aviat van esdevenir una cridòria. Treballosament va despertar sota un núvol negre de migranya i es va posar la roba a corre-cuita, esperonat per l'allau d'impropris, als quals replicava un darrere l'altre: Calla, bruixa, t'odie, ja me'n vaig.

Teoria del fantàstic

P: De quina manera irromp el fantàstic en la vostra vida?

R: Com el cant d'un mico en la nit.

—Silvina Ocampo

3:27

Això espere jo ara? M'he imaginat que no és el vent, ni un ocell, qui mou les branques del plàtan del jardí de sota, sinó un macaco, o un lèmur, que em vigila apostat entre la fullareda?

O potser el mico sóc jo. Segurament l'únic simiiforme o antropoide despert a aquesta hora en tot el veïnat. No es veu pas llum en cap altra finestra.

L'únic que continua entonant encara la seva lletania a mitjan nit.

Supose que intente escriure històries tan estranyes com el món en què visc.

—Paul Auster

Lapsus

3:29

Quan va començar a patir lapsus de memòria, va contractar un detectiu perquè el seguís a tota hora i l'informés dels seus moviments per escrit, en detall, fil per randa. D'aquesta manera sabia què diantre feia durant aquells períodes de temps que se li esborraven inexplicablement de la consciència i el sumien en un mar d'ansietat. De vegades eren tan sols uns minuts perduts, la sensació d'haver-se quedat breument en blanc. Altres vegades era un buit de dues o tres hores completes.

No li va aclarir, però, que seria ell mateix l'objecte de les seves perquisicions. Hi havia contactat per telèfon i li va proporcionar les seves dades —nom i cognoms, adreça, trets físics— com si fossin les d'un altre, com si es tractés d'una tercera persona. Un parent, li va dir, amb qui tinc obert un plet. Prengueu nota de tot el que faci, on va, amb qui s'atura a xerrar, de què parlen i quina cara fa, si riu o s'emprenya. M'interessa *tot*, absolutament.

En endavant es van comunicar sempre a través d'un apartat de correus. Aquest assumpte, tot plegat l'incomodava, preferia mantenir les distàncies. L'avergonyia admetre el deteriorament de les seves funcions mentals i no gosava parlar-ne amb ningú, no volia que ningú en sabés res. Ni amics ni coneguts: encara menys un estrany. Evitava a tothom. Els primers dies va portar aquest pudor —comprensible, d'altra banda— fins a l'extrem d'intentar despistar aquell que era per decisió pròpia la seva ombra, el seu perseguidor.

Al principi, els informes només reflectien activitats d'allò més normal. D'algunes coses se'n recordava perfectament i d'altres no tant. Eixia a comprar el pa o la premsa, passejava fins al centre. O visitava la seva llibreria habitual, on li agradava repassar les novetats i de vegades se n'enduia alguna, sobretot assaig i novel·la d'autors estrangers. Un dia va adquirir viandes variades al Mercat Central —formatge de Catí, lluç fresc, olives negres— i en una botiga de vins del carrer Major va triar dues ampolles d'un Cabernet-Merlot de les Useres. Aquella nit, es va preparar ell el sopar i en va gaudir tot sol a casa. De costum solia dinar i sopar —igualmente sol— en un restaurant proper, una *brasserie* petita i discreta que oferia cuina de qualitat a un preu assequible. En una altra ocasió, una vesprada, es va estar una bona estona assegut en un banc a la plaça de la Pau, sense fer res més

que contemplar ara la gent que passava, ara les palmeres que es balancejaven allà dalt contra el cel, o el quiosc, o la façana del teatre. Fullejava un llibre, també: *Elogi de Malthus*. Però no semblava que hi parés molta atenció.

Es va sentir, doncs, alleujat: no feia res estrany, res dolent, en aquells moments que després maldava endebades per recordar.

3:46

La segona setmana, tanmateix, el detectiu va assabentar-lo de dues trobades que el desconcertaren, amb sengles persones que no encertava a identificar. Dilluns de bon matí s'havia dirigit a l'estació del tren, a pocs minuts de casa seva. En la cafeteria, es va asseure amb un home que l'esperava en una de les taules del racó del fons. Un senyor gran, alt i prim, vestit amb roba formal però gastada i passada de moda, els cabells canosos i esclarissats, ulleres metàl·liques redones i el barret damunt de la taula. (Tenia un posat abstret, de savi cavil·lós o geni foll, reconcentrat en les seves dèries, mencionava l'informe entre parèntesis.)

«El subjecte principal de la nostra investigació (S1) va treure una foto de la cartera i la va ensenyar a l'altre individu (S2), el qual la va examinar i a continuació va fer uns gargots en una tovallola de paper, com si esbossés un plànol, o algun tipus d'esquema o quelcom semblant, alhora que verbalitzava unes explicacions malauradament inaudibles des de la meua posició en la barra. S1 va lliurar a S2 un sobre, probablement amb diners. Van estar parlant en total uns quinze minuts i després es van acomiadar amb una encaixada. S1 se'n va tornar a casa i S2 va marxar cap a l'andana principal.»

Però si això resultava sorprenent, els fets de l'endemà passat no eren en veritat menys esbalaïdors. Dimecres, a quarts de vuit del vespre, s'havia vist amb una dona en una terrassa de l'avinguda del Rei. Aquesta vegada va ser ell qui va esperar. Quan ella va arribar pareixia una mica tibada. Després es va relaxar. Ell també. Van prendre un vermut i van xerrar —«animadament»— més de mitja hora. La descripció —els cabells tallats a l'estil *bob cut*, com una actriu de cinema dels anys vint, els ulls negres, el cutis fi, el nas recte i els llavis prims, abric de caixmir gris i bufanda i casquet turquesa— tampoc no li deia res, com la de l'home de l'estació.

3:56

La setmana següent, de nou el dimecres, es va repetir la cita amb aquesta dona sofisticada i enigmàtica. Havien quedat al mateix lloc, però aquesta vegada, tan bon punt va acudir ella, ell es va aixecar i van marxar plegats. Van seguir un trajecte una mica confús, aparentment erràtic: primer al llarg de l'avinguda cap a l'institut de batxillerat, després van creuar fins al pany d'enfront, es van aturar a discutir alguna cosa i van tornar enrere cap al Banc de Bilbao. Llavors, abans d'arribar-hi, van tombar per un carreró estret fins a una pensió més aviat tènica, on van romandre al voltant d'una hora i mitja en una habitació del segon pis. En eixir, es van fer un bes ràpid als llavis i se'n va anar cadascú per un costat.

En aquest punt, mentre llegia bocabadat el relat dels esdeveniments, va rebre una trucada providencial. La secretària del seu advocat li comunicava que estaven preparats certs papers. Sabia ben bé a què es referia: un tema, un conflicte legal amb uns nebots, que l'havia amargat els darrers mesos. Tot d'una va tenir una pensada i va demanar a la noia que li confirmés la data i l'hora d'una reunió prèvia. En efecte, havia passat la vesprada d'aquell dimecres a casa d'un prestigiós notari de Castelló, al carrer d'Alloza, núm. xxx, i no en una sòrdida cambra, al capdamunt d'una escala incerta, en girar la cantonada. En tenia proves i testimonis. Va trucar, doncs, al detectiu per exigir-li una explicació, però només en va poder obtenir evasives. «Vagi demà a correus», li va dir al final abans de penjar. L'endemà de matí va retirar de la seva bústia un sobre amb una foto en blanc i negre. Un retrat d'ella, sens dubte: sereníssima, bellíssima.

Després d'això, va decidir que apuntaria el que passava a cada moment, on era i amb qui, hora i minut. Així no l'enganyaria ningú, ni dubtaria. Les seves notes van contradir pal·làriament el següent informe. Va tornar a trucar al detectiu, però no li va contestar. Va repetir la trucada i el sobtò una veu nasal, desconeguda. Digueu, digueu? Va penjar i va comprovar el número en les pàgines grogues. Al tercer intent va reeixir. La conversa va ser tensa, un estira-i-arronsa. Li pareixia que no s'entenien, o que intentava desempal·legar-se d'ell. Quedaren de veure's l'endemà. Se sentia estafat, bullia d'indignació i ara ja tant li feia donar la cara.

4:09

Es van trobar, doncs, en la mateixa terrassa de l'avinguda del Rei on se suposa que se ci-tava amb la seva *amiga*. Malgrat la gavardina, el detectiu li va parèixer un home normal i corrent —barba retallada, ulleres de pasta, tirant a grandot— que podria haver passat per funcionari o informàtic, o qualsevol altre ofici dels que exerceix la gent comuna. Si no hagués estat per les circumstàncies antecedents, s'hauria deixat convèncer que era un ciutadà honrat.

Tenia una explicació preparada.

—Cregui'm, li repetisc que fins ahir al vespre jo no havia parlat mai amb vostè. Es degué equivocar de número i va topar amb un desaprensiu que va decidir fer-li la guitza, potser per avorriment, o per punyeteria. Hi ha gent de tota mena. Imagine que li va fer goig jugar a lladres i serenos i va començar a seguir-lo, a lliurar-li aquells informes que vostè li demanava. Però la rutina el devia decebre i se li devia acudir la ximpleta d'adornar els fets, així que es va empescar les trobades falses. Primer, el romanç del tipus misteriós en l'estació del tren. Un escenari i una situació, no cal dir-ho, calcats del cine d'espies. Jo diria que aquest paio ha vist massa pel·lícules barates en les sessions dobles del Rialto. Després va venir l'assumpte de la noia i les seves rebotcades d'amagat, vostè perdoni. Ja ho veu, un altre argument no gaire original. Es va enceguer tant jugant a guionista, que al final li devia fer mandra mantenir la vigilància. La investigació pura i dura havia perdut la gràcia i ací és quan vostè l'ha agafat en una falta.

De manera que, segons ell, tot era mentida. Va treure la foto de la cartera i li la va ensenyar. El detectiu va exclamar:

—Però aquesta és una actriu famosa. Que no ho comprèn, que això és paper cuixé? L'ha retallada d'una revista!

Després d'una pausa li va proposar:

—I ara, què vol què faci? El seguisc a vostè o busque aquest tipus que s'ha dedicat a prendre-li el pèl?

S'ho va rumiar. Dubtava. Finalment va gosar dir-li el que pensava de debò:

—Crec que m'agradaria ser detectiu. Vostè sap què necessitaria?

—Una gavardina com la meva —li va etzibar—, marca Pinkerton, una llicència de la Direcció General de Seguretat i tenir una bona esquena, com jo.

Es va aixecar d'una revolada i va marxar sense pagar l'aigua amb gas que s'havia begut.

4:23

Amb un canvi de medicació, els lapsus van anar minvant. El metge li va advertir que s'hauria de conformar amb això, que era força improbable que desapareguessin del tot. Però ell tenia una fe indestructible en la farmacologia i va doblar la dosi pel seu compte.

Un dia, al cap d'unes setmanes, va anar a l'oficina de correus a tancar l'apartat i en va eixir amb un darrer enviament a les mans. El sobre marró de sempre, que aquesta vegada contenia:

1. Una targeta de visita («Morell, Inventor»).
2. Un tros de paper amb un nom de dona manuscrit.
3. Mitja dotzena d'instantànies.

Fosques i desenfocades però eloqüents, explícites: el capçal del llit, les parets despintades, el tors d'un home que ben bé podia ser ell i el cos nu d'ella, que seguiria veient cada nit en somnis. Li va venir una esgarripança. Immediatament ho va estripar tot i va llençar els bocins en una paperera.

Es preguntava qui devia ser aquesta *Lluïsa Rieres*. Si la tornaria a trobar algun dia, la setmana següent o l'any que ve, en l'avinguda del Rei o potser en algun viatge, en un creuer o en un balneari, o en una illa deserta. I el tal Morell? Podia ser aquest l'home de l'estació? Per què li va donar diners i quin era el seu paper en la trama? Quina relació tenia amb la noia? Pel que feia als detectius, l'autèntic i l'imaginari, existia de debò, aquest altre? Per què l'havia volgut enganyar, un o l'altre, i ara li proporcionava aquestes proves, que podrien ser tan falses com ell? Qui havia mentit i qui deia la veritat? Era ell mateix real? De tots aquests personatges —inclosos vostè, Beauvoir, que em somnia, i jo—, qui existeix i qui no? Per què m'han de passar a mi aquestes coses?

4:32

Vostè no ho sé, però jo preferiria que aquest somni hagi acabat ací.

4:33

Un truc a la porta. Una mirada. Un miracle. Un malson?

4:34

Hi havia llum, doncs, a l'altra banda. Hi havia una altra banda, on sóc ara. La nàusea i l'abisme pareixen des d'aquest punt amenaces llunyanes, res més que un eco vague d'antigues preocupacions. He tornat a apreciar —gràcies a Déu— el gust de les coses més simples. El cafè del matí, el vi del vespre. Una sonata de Bach, Bob Dylan. Tenen sentit per a mi una altra vegada el teu nom, els teus mots, els meus somnis. Una matinada de maig. Un de nosaltres ha dit: «Em podràs perdonar?». L'altre ha contestat: Allà on anem plegats ja no cal perdonar res.

Villa Diodati

4:37

És una mania que ens ve des de lluny. En aquells anys, sovint en un bar o en el pis d'algú, ens contàvem històries de por, o de misteri. O d'amors mundans o celestes. Com vells diletants romàntics, o xiquetes preadolescents tot compartint dormitori en cap de setmana.

Les embastàvem amb retalls d'ací i d'allà, amb records, acudits, exageracions. No assolírem mai, és clar, la marca de Mary Shelley. Ni la de Polidori tampoc. Però ens ho passàvem, això sí, tan bé com ells en la seva il·lustre avinentesa.

El sexe dels àngels

4:40

—Si hi ha una ciència-ficció catòlica (vegeu les fantasies còsmico-dogmàtiques de C. S. Lewis), per què la imatgeria i la conceptografia de la religió vertadera no haurien de poder inspirar si més no un suau erotisme? (Lluny de mi urpes i sagetes!)

Imaginem un vespre per exemple de setembre. El cel s'havia enfosquit en un tres i no res i l'aiguat va sorprendre l'estudiant de teologia en tornar del seminari. Va tenir sort que la ciclista amb qui va topar de front visqués allí mateix, en una cruïlla del carrer de Sant Francesc, i que tingués coneixements bàsics de primers auxilis. No és que la trompada fos gaire forta: just prou per fer-lo trontollar, que esvarés en el terra mullat i que caigués un bon bac. S'havia fet mal en un peu i esgarraps al nas i al front que li tenyiren la cara de sang. Ateses les circumstàncies —l'hora, l'oratge— ella va decidir portar-lo a casa seva. Va deixar la bicicleta en l'entrada i el va ajudar a pujar les escales. Coixejava. Dalt, va treure tovalloles netes i es van eixugar. Li va fer posar roba seva, uns pantalons de xandall i una samarreta amb un lema, va pensar ell, potser reivindicatiu: «Desperta. És l'hora». Se li començava a inflar un turmell. No serà res, va voler tranquil·litzar-lo, te l'embene i quan amaine anirem a urgències. Jo t'hi acompanyaré. Se sentia ploure sense parar i algun tro de tant en tant. Ella li guaria les ferides amb tintura de iode, però es queixava del llum del sostre, massa feble, i de les baixades de potència a causa de la tempesta. S'hi havia d'acostar cada vegada més per veure-hi bé i aleshores un dels dos tingué l'impuls molt natural de besar l'altre.

L'endemà de matí el despertaren les campanes de la Trinitat. Ella, ajaguda al seu costat, tots dos nus davall del llençol, se'l mirava beatífica. Un raig de sol va travessar el finestró per il·luminar-li el rostre.

Ell va mussitar:

—Digues la veritat. El colp al cap em va matar. Sóc al cel i tu ets un àngel.

Ha, ha, se'n va riure, amorosívola. Així que creus que els àngels del cel dormen amb els bons cristians?

L'estudiant de Teologia es va somriure ell també, picardiós. Dormir?, va replicar. No gaire! Només una mica en l'extenuació de la matinada, després de fer-los l'amor tota la nit com joves llibertines...

L'harmonia restablerta

4:54

—Segons Leibniz, però, vivim de fet en mons privats.

—O, més exactament, cadascun de nosaltres (i cada ens racional, irracional o fins i tot inanimat) constitueix per si mateix un món privat, essencialment comunicat dels altres.

Parlàvem d'en Francesc, que no va acabar la carrera a València. Se'n va anar becat a Berlín i es va doctorar en la Humboldt-Universität amb una tesi sobre l'epistemologia de Lenin.

—Tenia una beca de la Internacional Comunista.

—No siguis bèstia. Stalin va dissoldre la Komintern durant la Segona Guerra Mundial.

—Doncs alguna fotesa per l'estil. La Kominform o la Germania Mundial de Treballadors. Ell militava al PC des dels catorze anys. El cas és que en marxar a Berlín hi vam perdre el contacte. No va tornar, més que al principi algun estiu. Molt rarament ens arribava una carta seva. Jo en vaig rebre una, l'any 1989 o 1990, que després em cridaria l'atenció en rellegir-la. Reconec que no seguia l'actualitat política... Em deia, de passada, que havia acceptat un càrrec en el Ministeri d'Informació. Llavors, al cap d'unes setmanes, com a molt un parell de mesos, vaig veure en el telenotícies que s'havien celebrat eleccions en la RDA, encara es deia així, i que les havia guanyat, horror, la Democràcia Cristiana. Doncs sí que ha encertat el moment, vaig pensar, té el do de l'oportunitat.

—A mi també em va escriure. Ja sabeu que jo, malgrat tot, era el més afí a les seves idees. Em parlava d'un canvi polític, de reformes, d'obertura... i d'un nou socialisme «realment socialista». D'una aproximació als partits d'esquerres del nostre costat del teló, inclús. I d'una possible reunificació del país, però a l'inrevés: una reconciliació idíl·lica des de la base en el socialisme democràtic. Ni una paraula sobre la caiguda del mur, que ací havia omplert els mitjans, ni sobre l'esfondrament dels règims prosoviètics arreu d'Europa oriental.

»Em va convidar a anar-hi. Em proposava treballar amb ell en el Ministeri. M'insistia que s'hi estaven fent coses importants i il·lusionadores, que ens trobàvem en una cruïlla històrica. Tot i que no m'acabava de creure, ni de bon tros, les seves bogeries (jo sí que llegia els diaris i estava al corrent de la desfeta), d'alguna manera em sentia temptat de constatar la realitat amb els meus ulls. Així que li vaig contestar que sí.

—Ja comence a llucar-te. Per això abans citaves Leibniz.

—Vas anar-hi?

—Doncs no, em pense que vaig deixar passar l'ocasió. Volia anar-hi, però al mateix temps em feia mandra marxar, i supose que també sentia una certa aprensió. Sí, tornem a Leibniz. En la *Monadologia*, les nostres consciències discorren irremeiablement separades però en paral·lel. La concomitància d'una infinitat de mons privats, la il·lusió de viure tots plegats en un únic món compartit, s'explica per la imposició divina d'una harmonia preestablerta. És només gràcies a Déu que hagi eixit el sol per a mi quan ha eixit també per a tu. Qui dubtaria llavors que en aquest segle, en què tan sovint s'ha expedit el certificat de defunció de Déu, l'harmonia no s'hagi pogut trencar una o mil vegades? La qüestió era aquesta, si jo volava fins a Berlín, aterraria tot d'una en un altre món, en la capital retrocomunista d'en Francesc, convergiria en una Història fins llavors divergent de la meua quan ens féssim una abraçada en l'aeroport? O m'hi esperaven merament la meua versió ja coneguda de Berlín i d'en Francesc? Podria creuar jo o no la frontera metafísica, igual que l'havien creuada les cartes?

»Crec que no vaig gosar esbrinar-ho. Primer no vaig trobar bitllet, era cert, després l'excusa va ser un compromís familiar, la boda d'una cosina. Amb tan mala sort que durant la celebració em vaig tòrcer un peu. Tres setmanes de convalescència. Un encadenament d'incidències trivials em retenia, fins que, en l'última carta seva que vaig rebre, blasmava les noves autoritats dretanes per obligar el professorat de la Humboldt a superar un examen d'idoneïtat, si volien mantenir la plaça. Definitivament, s'havia tancat l'escletxa. Se'ns havia acabat el bròquil.

Femme fatale

5:16

Son pare era metge rural. Escriure receptes, s'ha dit, és fàcil, però és difícil entendre's amb la gent en la resta de les coses. No crec que n'hi hagi per a tant. Una vegada va haver d'atendre una noia estrangera, rossa i alta, de fesomia clarament nòrdica, que havia tingut un accident a bord d'un utilitari de matrícula francesa. Estiuejava en un poble proper, on s'estava formant una colònia incipient de turistes europeus. Per sort no tenia res greu. Mentre la curava li va anar preguntant, mig en francès mig en valencià, i ella va admetre que es guanyava la vida fent de model. Ell ja l'havia reconeguda, malgrat els cabells esbullats i l'expressió d'atordiment —i una descurança i una amargor més fondes que això—. Anys enrere, havia protagonitzat un anunci d'una marca de brandi, en què muntava a pèl un corser blanc per una platja o un camp del sud d'Espanya, vestida només amb una camisa blanca i lluint al sol les cames llarguíssimes. La dona nacional, s'havia observat amb perspicàcia, tendia a la cama curta, i els publicistes intentaven treure profit de la fascinació envers altres estàndards anatòmics.

Es va escaure l'anècdota quan sonaven, avançada la nit en un bar de Benimaclet, els primers acords d'*All Tomorrow's Parties*, el piano de John Cale i una veu de dona llangorosa i hipnòtica: vellutada, certament. Perquè la noia rossa i alta havia estat també cantant a Nova York, amb un grup pop d'avantguarda. I deien que tampoc no semblava que llavors hagués estat feliç. A mi, el fum de tabac m'irritava els ulls i em feia tossir una altra vegada, però vam comptar els diners i vam demanar una nova ronda de gintònics, que al cap de poques hores ens doldriem d'haver begut. L'última, en tot cas, abans que apaguessin els llums i ens fessin marxar de matinada cap als nostres pisos ronyosos d'estudiants, per carrerons foscs i humits que ja em suggerien —o això és només ara que ho pense— misterioses reminiscències dels laberints de l'ànima.

Curriculum

5:27

Vaig estudiar Filosofia després de distreure un any en una altra carrera més útil. Té més eixida, em digueren, però jo no hi vaig saber reeixir. En la meva conjuntura personal de confusió i indecisió, Aristòtil i Kant —i Hegel i Marx— m'oferiren almenys, com a taula de salvació, la il·lusió de creure entendre el món. Cinc o sis anys als llimbs, si més no. Llibres i bars: els delits de l'esperit i els de la carn en senzilla unió. *But nothing good ever lasts*, així que, al capdavant, cinc matrícules d'honor en Estètica, Història de la Filosofia Antiga i Medieval, Mètodes del Pensament Ontològic, Història de la Gnoseologia i Teodicea, i, com a colofó, una tesi de llicenciatura titulada *Lògica i deliri en Über Gewißheit de Ludwig Wittgenstein*, amb qualificació *cum laude*, doncs no m'auguraven necessàriament un futur laboral esplendorós.

Magisteri

5:32

El general más joven de Europa. El Alcázar no se rinde. Les bombes que tiraven els rojos a Saragossa, de pura maldat, i queien al costat de la basílica, però miraculosament no explotaven perquè la Verge ho impedia. Feia que fessin saltar les llambordes tot dibuixant una creu.

El mes de Maria, els goigs a la Mare de Déu de Lledó: misteriosament escrits —era possible?— en valencià, tot just un parell de versos. Sant Vicent que ressuscitava un infant, guisat per la seva mare *alienada*. Però li faltava un ditet, al menut, perquè la bona senyora ja se l'havia cruspit durant la cocció a fi de tastar si era prou tendre.

D'homes primitius, n'hi havia tres, un era més baixet que els seus companys —n'era el cap?— i tots plegats vivien dins d'una cova, on es resguardaven de les inclemències de l'oratge glacial paleolític. Passaven grans penúries. Fam i temor. Això, era abans o després d'Adam i Eva? No ho sabíem, no es podia preguntar. Però potser ens en podríem fer una idea cabal mitjançant l'invent d'un capellà italià, *il cronovisore*. Una mena de càmera i màquina del temps *all-in-one* —ens instruïa don Juan Antonio—, desenvolupada sota els auspicis del Vaticà per un comitè secret de físics eminents, que permetia visualitzar i escoltar escenes del passat, història sagrada inclosa.

(L'avi d'un dels meus companys tenia un pterodàctil en una gàbia. L'alimentaven amb garrofes i el diumenge li donaven les sobres de la paella. Ell li colava també pa sec entre els barrots, o paneroles, fins un caragol, qualsevol cosa, només per veure com ho rosegava tot i s'ho empassava amb gola reptiliana. Però els xiquets de la Beneficència, és clar, no teníem realment avis, ni menjàvem paella el diumenge per dinar.)

Heus ací un resum, una mostra representativa del que va ser la meva educació general bàsica. I l'origen remot també de la meva inclinació envers la literatura fantàstica, molt probablement.

Purgatori

5:46

Una reunió d'exalumnes, que es retrobaven vint-i-cinc anys després de l'última ressaca. Missa en la capella pels difunts, parlaments en la sala d'actes sota els frescos al·legòrics de Castell Doménech i en acabant el dinar de rigor, en un menjador subterrani d'un cèntric hotel. La sobretaula s'allargava gairebé tant com es va allargar en el seu moment el batxillerat mateix. El temps es caragolava. El fum del tabac i els vapors alcohòlics enterbolien les discussions. Els somriures forçats, gairebé carasses, la conversa degenerada en una xerrameca nerviosa. Una ineficaç bona voluntat a flor de pell. Voldria marxar, però quelcom m'ho impedia. La por de no poder eixir? Pensava en aquella pel·lícula de Buñuel, un grup de gent atrapada dins d'una casa per algun motiu inescrutable. I en una novel·la de Bioy Casares, o de Dino Buzzati.

Seria allò una mena de revàlida, sense superar la qual no podíem passar a una nova fase —quina?— de les nostres vides?

Per a l'efemèride següent, algú va proposar que es llogués un hotel en la costa. O una fortalesa al bell mig del Desert dels Tàrtars. O un creuer, que naufragaria irremeiablement davant d'una illa deserta.

Final felic

5:53

Crec que ja ho tinc.

Aquest matí la Lluïsa m'ha hagut de despertar. Dormia tan bé. Però ens resta ultimar alguns detalls, pareix que no s'acaben mai els preparatius i cap a migdia començaran a arribar els primers convidats. Els pocs —benvolguts— amics que conservem i els parents —encara menys— que ens han prestat el seu suport al llarg d'aquest tràngol insòlit. Avui farà un any que ens vam conèixer. Gairebé sis mesos que vaig denunciar els meus nebots, juntament amb la meva criada, amb qui estaven conxorxats. A tots tres, els acuse de canviar-me les medecines per unes píndoles tòxiques que em causaven amnèsia. Espere que s'estiguin una bona temporada en la garjola. Amb el detectiu, confie que el jutge hi sigui més clement: es va deixar subornar i va col·laborar a enganyar-me tot fingint l'existència d'un impostor, però va tenir remordiments, es va penedir i em va fer aquell enviament final. Una carta bomba, anònima, carregada d'evidències que només la meva condició mental m'impedia d'interpretar correctament.

Aquesta vesprada ens casarem: en els mateixos jutjats que els conspiradors visitaran aviat per un motiu menys dolç. Ens hauria agradat que ens fes de padrí el difunt professor Morell, mort al Pacífic en un estrany incident naval, en què va estar implicada la marina de guerra japonesa. La Lluïsa, amb el seu marit, l'acompanyava, però s'hi va repensar a temps, va resoldre venir amb mi i va abandonar el vaixell en la primera escala. Des de Port Saïd, va tornar en avió i va venir directament a trucar-me a la porta. Lloat siga Déu per salvar-la —i a mi— d'un destí espantós.

En aquelles trobades fugaces en el bar de l'estació, Morell i jo aprofitàvem els retards que ens brindava la Renfe per xerrar sobre els seus invents, les seves quimeres. (No crec que li donés diners, sinó segurament les meves notes: de vegades em demanava opinió. Un altre de tants errors o confusions del detectiu.) Jo m'havia enamorat de la seva col·laboradora nord-americana, però ella era casada i havíem de mantenir en secret la relació. Era per això que llogàvem aquella cambra. Allí no ens buscaria ningú, ens pensàvem. Se'm va acudir que podíem tornar-hi, passar-hi la nostra nit de noces i rememorar com va començar per a nosaltres aquesta segona oportunitat. Pujar de nou l'escala tenebrosa,

reviure el vertigen. Però era una idea absurda, supose. La vaig fer riure quan li ho vaig proposar. Així que ens n'anirem sense més preàmbuls a Marienbad. Les seves aigües tranquil·les, les fonts, els parcs, les casetes i els palauets, constituïran sens dubte l'escenari ideal per a culminar aquest final feliç de conte de fades que ja desesperava d'assolir.

6:09

O potser no. Potser vaig ser i continue essent subjecte dels experiments del professor Morell, conillet d'índies voluntari de les seves famoses invencions, encaminades a aconseguir de retenir el passat, reproduir *ad infinitum* —*ad nauseam*— una bobina de records i desigs enregistrats. Potser els meus nebots —certament hostils amb mi arran del flirteig amb la Lluïsa, per por de perdre l'herència: lucre cessant— no em van subministrar les drogues, sinó que aquelles píndoles de colors vius formaven part del tractament prescrit per Morell per facilitar la immersió en una irrealitat virtual.

Potser per això els estranys engranatges que trobe sovint escampats en qualsevol racó, la maquinària que omple el garatge i s'engega quan menys m'ho espere. La remor que llavors inunda la casa i no sols la casa, el meu cap i tot, i la Lluïsa que sempre somriu com si no sentís ni veiés res.

Potser.

A man's home is his castle

6:14

Un somni recurrent. Sóc a casa, en la seguretat absoluta de la meva cambra, plàcidament colgat al llit. Dins de la meva fortalesa: *A man's home is his castle*. Però llavors hi entra algú —no arribe a veure'l mai, ni a entendre qui pot ser, ni com s'hi ha esquitllat, què vol de mi, etc.— i jo m'esvere, em desperte aterrit, el cor bategant a cent vint pulsacions per minut. Així solen ser les nits en què sembla que aconseguiré dormir una mica. Un son lleuger, precari, violentament interromput per aquest ensurt quan comence a agafar-lo.

D'aquesta escena que sovint em commou, n'he tingut de vegades un record fugaç durant el dia i m'ha costat uns segons discernir si ho havia somniat o era quelcom que m'havia esdevingut de debò.

Aquesta vegada, sigui com sigui, he cregut deduir de qui es tractava. Estava segur que era la mateixa persona que m'havia abordat abans, la vespra, durant la presentació d'un llibre. Se'm va acostar per l'esquena, em va posar la mà al muscle i, tal com em girava, va engegar una xerrameca extravagant sobre el pes de la circumstàncies en la vida d'un hom i com el fet d'haver nascut ací o allà, onze anys abans o onze anys després —això va dir—, pot decidir que siguis o no una persona feliç.

Ha, ha.

Les llibreries, les sales d'exposicions, els cinefòrums, les conferències i tota l'agenda d'actes culturals d'accés lliure en general, atreuen una fauna de folls de què no cal fer-se creus. És un fet que té una fàcil explicació, psicològica o social. Li vaig dedicar doncs el meu millor somriure, no gaire accentuat, i quan el va comminar a guardar silenci un empleat del local, o potser un assistent enfurit, no ho sé, simplement vaig tornar a atendre al discurs de l'autor, estranger, que enraonava amb dificultats en una llengua que no era la seva, ni la meva.

Més tard, en eixir al carrer, em vaig adonar que em buscava entre la massa de gent. Escapolir-me de tot i de tothom és una de les poques habilitats —pràctica a la curta, a la llarga improductiva— que he aconseguit desenvolupar. No sabia, tanmateix, amb quin enemic m'enfrontava. A la nit, quan se m'ha aparegut en somni, ha estat l'Heléna qui m'ha

despertat. Al pis de dalt, m'explicava a corre-cuita mentre em llançava a sobre la roba d'ahir i m'impel·lia a posar-me-la, s'havia calat foc i la guàrdia urbana ens estava desallotjant. El descens per unes escales desacostumadament concorregudes m'ha fet pensar —vegeu el què— en un naufragi. Ja a baix, en la vorera d'enfront, hem tingut el plaer de reunir-nos en assemblea amb el veïnat complet... i amb el boig de la llibreria, ni més ni menys.

—Necessite parlar amb tu, jo no tinc la culpa, confie que ho entenguis, que vagis néixer...

Cadascú per on l'enfila. No l'he deixat acabar. Era ell el causant de l'incendi? Tenia motius per a sospitar-ne. No hauria dubtat un segon a denunciar-lo allí mateix, si el petit il·lús que viu encara dins de mi —i ja no crec que marxi mai— tingués la mínima esperança que un parell d'agents uniformats poguessin captenir-se decentment amb ell, o si l'Heléna no m'hagués amansit de nou com només ella sap fer, passant-me la mà pel clatell.

—Tranquil, tranquil, no ha sigut res.

Realment, certes influències, en literatura, són nefastes.

El pas del temps

6:33

Ma tia criava conills en el pati de casa, en gàbies dins d'un cobert. Llavors, això es feia en moltes cases. Ara no.

Quan era petita, un dia de maig o juny de 1938 al pla de Vilafamés, un soldat moro de l'exèrcit de Franco va saltar un ribàs dalt d'ella i li va cridar que s'amagués de pressa, que corria perill.

«Demà maten», ens va contar molts anys més tard que es deien els xiquets uns a altres després de la guerra, a Castelló, on havien anat a viure. I l'endemà n'acudien uns quants, sense dir-ne res als pares. Amagats entre els tarongers a la vora del Riu Sec, davant del cementeri vell, miraven l'escamot com afusellava els condemnats.

—Els que mataven, d'esquena al cementeri. Els que morien, de cara al cementeri. Si algun no s'acabava de morir, l'oficial, el que manava, el rematava amb la pistola.

Va sobreviure a tot això. Es va casar, va tenir un fill i dos néts, un mig nebot i conills en gàbies en el pati de casa.

Cada catorze de juny, ens portaven a la plaça Major a commemorar l'*alliberament* de la ciutat. La plaça plena de gom a gom. Feien sonar les sirenes d'alarma del campanar, tal com sonaren cada vegada —les quaranta-quatre vegades— que va ser bombardejat Castelló. Jo preguntava. No ho entenia.

La vista cansada

6:42

Quan era menut, la gent, els espais, totes les coses, tenien per a mi unes proporcions majors i uns contorns més definits. Ho recorde ben bé. Jo m'ho mirava tot, el món sencer, amb els ulls oberts.

I ara, en canvi, és quan els tanque que em sembla que hi torne a veure clar.

6:43

Que tinc la vista cansada, em van diagnosticar l'altre dia en l'òptica com qui no diu res.

De tantes coses que he vist?, em vaig demanar per a mi, en silenci. Potser sí. Però moltes, no cal dir-ho, pagaven la pena: la pena —tremenda— de viure. L'estany del parc de Ribalta, *la bassa dels peixets*, buida; n'havien obert el desguàs per netejar-la i me'n recorde com si fos ara que em va parèixer fondíssima, perquè jo era un xiquet molt menut, tan menut que em podria perdre, em repetien dia sí dia també, si m'endinsava en les *maranyetes*, els caminets tortuosos i ombrívols del bosc dels contes. Una torre malmesa i un pou, en la Casa del Batle de Vilafamés, que van ser per a mi els arquetips de la torre i del pou, de les ruïnes romàntiques. El pis de baix, pels forats dels taulons del terra en la cambra de l'àvia. La collita d'un cirerer al migdia, una pluja d'estels a mitjanit, ajaguts damunt d'un roquerar. Els cràters de la Lluna, els anells de Saturn, amb el telescopi del meu cosí Pere. Un estel de foc erràtic, un misteri celeste —un *objecte volador no identificat*— per damunt del Desert de les Palmes. Les illes, albirades des del Bartolo blau i lluny enllà. Les casetes de bany llistades, la mar quieta a l'alba, l'arena, les petxines i els crancs, a Benicàssim alguns estius. Les capitals d'Europa. Un tòtem dels Mars del Sud, en un museu a París, i un *drakkar*, un petit vaixell amb què els víkings van solcar el mar del Nord; entre els seus tresors, una figureta del Buddha. Els palaus de Venècia, arribant-hi amb el *vaporetto* des del Lido, i el Gran Canal, els ponts, el casalicí precari on el marbre declarava: «*qui abitò Lord Byron*». A Viena, la casa severa d'un filòsof, el somni arborat d'un arquitecte. La frontera d'Àsia en l'Ungarstrasse. Fistera. Més lluny no he anat. El drac dissecat en el cau llòbrec d'una església a València, en el carrer de la Nau, cara a cara amb la universitat vella: la Raó lluminosa i davant per davant el monstre concebut en la foscor.

Tants moments preciosos que fatalment s'esvairan —i no pas per la sentència que hagi pronunciat un oculista, què s'ha pensat—, inclosos aquells que m'estime més callar, guardar només per a mi en el reducte de la meua intimitat. El descobriment de l'origen del món: ho diré així, a la manera de Gustave Courbet. El bell somriure, l'oroneta que no fa estiu però alleuja el cor ni que sigui un dia. La promesa d'una felicitat possible, que es

reflecteix, encara, en tu, en els teus ulls cansats com els meus, en els teus llavis com els meus assedegats.

Metafísica

6:59

Les coses, si hom les deixa estar,
s'embruteixen, es corrompen.
Els nostres afers es compliquen.
Per si mateixes, les tensions mai no es resolen,
sinó al contrari. Tot empitjora.
Costa un esforç enorme
mantenir una mica l'ordre.

(¿Això és així conforme
al segon principi de la termodinàmica,
o per acció d'una voluntat metafísica
que amara la matèria i l'enardeix?)

El món, certament, sigui com sigui,
és un abisme negat d'odi i de dolor,
una vall que s'enfosqueix i es degrada envers l'ocàs.
Però també hi trobaràs, si les hi vols veure
(si saps veure-hi) la bondat desinteressada i la bellesa.
D'on emana aquesta llum
és el major misteri de l'existència.

Final

7:03

—Dorm ja, sisplau.

7:04

Heléna, per descomptat, no es diu Heléna. Encara menys amb aquest accent estrambòtic. Té una llibreria. Em suporta. Estem en tràmits per a adoptar un xiquet etiop. En aquest moment dorm. Jo treballe en un autodenominat Centre de Cultura Contemporània. De taquiller. Odie la humanitat en abstracte. Patisc insomni.

7:05

Bon dia.

Notes

En «Lapsus», *Elogi de Malthus* remet a un dels llibres que es proposava escriure el protagonista de *La invención de Morel* d'Adolfo Bioy Casares.

En aquella mateixa novel·la, Bioy s'inspirava per al personatge de Faustina en l'actriu de cinema mut que va popularitzar l'estil de pentinat conegut com *bob cut*: Louise Brooks. És a dir, en una traducció lliure, *Lluïsa Rieres*.

«Realment, certes influències, en literatura, són nefastes»: aquesta frase amb què es clou «A man's home is his castle» és una cita literal de *Diana i la mar Morta* de Joan Perucho.

La primera edició d'aquest llibre electrònic s'acabà de compondre a Castelló de la Plana el 28 de desembre de 2017, dia dels Sants Innocents.

TAULA

Crèdits	2
Resum	3
Pròleg	4
Citació	8
Jo no sóc Peter Pan	9
Oceania	11
Diabolus ursinus	17
La nissaga	20
Una comèdia en tres estius	25
Necrosi	34
Un conte xinès	36
Teoria del fantàstic	39
Citació	40
Citació	42
Lapsus	43
Villa Diodati	54
El sexe dels àngels	56

L'harmonia restablerta	59
Femme fatale	62
Curriculum	64
Magisteri	66
Purgatori	68
Final felix	70
A man's home is his castle	74
El pas del temps	77
La vista cansada	79
Metafísica	83
Final	85
Notes	89
Colofó	90